

Przewodnik - Mennonici ^[1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40

W XVI wieku w okresie Reformacji doszło na obszarze Fryzji w Niderlandach (teren dzisiejszej Holandii) do rozłamu w kościele katolickim, w wyniku którego powstały osobne wspólnoty protestanckie. Jednym z odłamów anabaptystów była wspólnota, której ojcem duchownym został były proboszcz kościoła katolickiego Menno Simmonis, żyjący w latach 1498 – 1559. Jednym z pierwszych, który użył określenia „menonici” w stosunku do wspólnoty Mennona był Jan Łaski.

Wskutek masowych prześladowań menonici musieli masowo emigrować ze swojej ojczyzny, napotykając przyjazny klimat i tolerancję religijną w ówczesnej Polsce. Według ostrożnych prognoz w XVII wieku na Żuławach Wiślanych żyło około 12000 osadników - menonitów, których pospolicie nazywano olendrami lub olędrami. Przybysze zasiedlali tereny dotychczas nieprzydatne rolniczo, jakimi były: podmokłe połacie łąk, nieuregulowane okolice rzek, tereny bagienne i tereny okresowo podtapiane – jednym słowem zasiedlali nieużytki. Odpowiednia znajomość przez nich stosunków wodnych połączona z niezwykłą pilnością, starannością i pracowitością, pomogła im zjednać i uzyskać przychylność ówczesnych właścicieli terenów, głównie biskupów i starostów królewskich. Najlepszym tego przykładem były przywileje, którymi menonici zostali obdarzeni, np.: zwolnienia od służby wojskowej, wolność osobista, zwolnienia od świadczeń w naturze i w obowiązkach.

Menonici przez ponad 200 lat utrzymywali swoją własną odrębność, m.in. chrzcili tylko dorosłych a nie dzieci, ponosili odpowiedzialność grupową, odmawiali piastowania publicznych urzędów i funkcji, a także nie składali przysięgi. Pierwsi przybysze przybyli i osiedlili się na Żuławach w połowie XVI wieku. Od końca XVI wieku przesuwali się w górę Wisły, zasiedlając pas osadniczy ciągnący się wzdłuż obu brzegów Wisły: od Nowego przez Bydgoszcz i Toruń, aż po Włocławek. Osadnicy założyli wiele kolonii i wsi, wnosząc do kultury polskiej swoje zwyczaje. W pasie osadnictwa niderlandzkiego nad Wisłą zostały założone miejscowości: Bógpomóż Stary i Nowy, Brzoza, Cierpice, Gogolin, Klamry, Kokocko, Kolno, Mała i Wielka Nieszawka, Mały i Wielki Wełcz, Małe i Wielkie Łunawy, Mątawy, Otorowo, Otłoczyn, Sosnówka, Sztynwag, Tryl, Włóki, Zajączkowo, Zakurzewo oraz wiele innych.

To przybysze z Holandii regulowali Wisłę i jej dopływy, budując pierwsze wały przeciwpowodziowe, kanały odwadniające, śluzy i jazy, mosty i groble oraz wiatraki i zbory protestanckie. Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego, w pobliżu obu brzegów Wisły, pozostały cmentarze menonickie, rzadziej zbory protestanckie – niemi świadkowie przemijającej kultury i zwyczajów. Ślady rzeźby nagrobnej menonickiej, która w przeważającej części pochodzi z Sosnówki w okolicy Chełmna, możemy dostrzec w skromnym lapidarium znajdującym się przy Muzeum Etnograficznym w Toruniu od strony Alei Solidarności.